

A TÁRSADALMI EGYÜTTMŰKÖDÉS

A preventív pedagógiai hatásgyakorlás célkatalógusának és az önálló nevelői szakmának a megalapozása

A társadalom tagjainak kívánatos tartós fejlődése egyéni, közösségi, tárgyi, objektivizált események függvénye. A **szükségletek** befolyásolására, a jogos igények tudatosítására az egész emberi életet átfogó elméletek, életvitelt, életmódot, felfogást befolyásoló törekvések tág keretet adnak. A minta és a döntés felelősségét nem lehet elválasztani az embertől. Egyéni szándékai sohasem állnak a közösségen kívül. Szükségeit és igényeit összhangba hozva mértéktartó életet élhet az ember, a mértéktelenség, a pazarlás, a visszaélés azonban mindig lehetséges. Az életfelfogások, életfilozófiák, vallások sokaságában szinte mindenre találunk példát. Ez a legalapvetőbbnek tekintett szükséglet-szint a kiindulópontja annak, hogy a társadalom egésze és minden egyén a biztonságra törekszik, a fennmaradást szolgáló alapok rendelkezésre állására figyel. – A tévesen 'szükségesnek' ítélt igények kudarcok útján indítják el az embert, ami következtében letér arról az 'útról', amelyen előbbre juthatna érdekei felismerésében, céljai megfogalmazásában és a másokkal való együttműködésben. A biológiai, szellemi, lelki szükséglet 'fontosságának' helyes megítélése adja meg az elfogadható érdekek felismerését. Előnyösnek, hasznosnak, fontosnak, lényegesnek tartott dolgok válnak érdeké. Az **érdekek** egyéni és közösségi belső folyamatoknak a szerveződése révén válnak felismertté és kifejezetté. Az érdekek harmónikus, ellentmondó vagy ellentétes mivolta a kifejezetté válásukat követő összehasonlítás során válik ismertté. Valójában az integrációs szintek szerint is csoportosíthatók az érdekek, hiszen minden integrációs szint funkciója feltételekhez kötött, amelyek biztosítása a cselekvő lehetősége vagy a környezetet jelentő többi változás eredménye, mely a cselekvő számára adottságként jelenik meg. A választható **kapcsolatok** szempontjából a helyes gondolkozásnak nagy szerepe van. Személyes kapcsolódásunk **érték**választás. Az értékítéletek ragaszkodásaink, élményeink, érzelmeink, tudásunk szerint alakulnak. Az értékítéletek befolyásolhatósága, alakíthatósága ismert tény. Törekszünk arra, hogy a dolgokat megismerjük, megmagyarázzuk, megértessük, másokat meggyőzzünk. Ahhoz, hogy valamely értékesnek tartott esemény az egyéni és a közösségi megmaradást, valamint fejlődést szolgálja, hogy a társadalomban szinergikus hatások érvényesüljenek, annak az egyéni és közösségi változások adott időkereten belüli populációs méretű változásokat eredményező létrejötte a feltétele. A változásképes rendszer funkciói új funkció kialakulásának lehetőségét alapozzák meg. Az eredményként megjelenő új funkció valójában a korrábiához képest integráltabb működés lehetőségét adja meg. Akár azonos, akár más mértékű integrációs szint működése mindig eredményorientált, mely lehet akár tudatos, akár nem tudatos célmegjelöléssel összekapcsolt. A célszerűség megléte esetében egyeztethetők a tevékenységek. Amennyiben az értékítéletek és törekvések egyirányban megfogalmazott **célok** kitűzését teszik lehetővé, nyitva áll az az út, amelyet együttműködésnek tekintünk.

Az integráció a vázolt összetevőkkel – szükséglet/igény, érdek, érték, cél, együttműködés – a kívánt változtatások láncolatában nyomon követhető. A közösségben azonban sokkal többféle egymásrahatás nyilvánul meg. Ezek: segítség, agresszió, szimpátia, ellenszenv, adás, elvétel, szolidaritás támogatása, támadás, versengés, együttműködés. Miközben célirányuló menedzselt tevékenységeinket eltervezzük, azt ugyanakkor csak részben ismerjük, hogy miféle hatások jönnek majd létre, és azok milyen összefüggésbe kerülnek majd az általunk elérendőnek tartott céllal.

Tudatos hatásgyakorlással az **integráció** előmozdítható. Valószínűen az integráció lebontása éppen az együttműködés-cél-érdek-szükséglet dezorganizálásával valósul meg, azaz az egyes hatásgyakorlás során ezek elbizonytalanítása, megváltoztatása, megszüntetése, cseréje következik be. Az integráció megszűnése funkciók eltűnésével jár együtt. Vagy a magasabb integráltságú működés lerombolásával, vagy a működést biztosító alrendszernek a megszüntetésével csökken az integráció a teljes rendszerben (Total Systema = TS). – A család nem szüntetheti meg a gyermek érdeklődését, a barátokkal való kapcsolattartás nem szüntetheti meg a szülők egymáshoz tartozását, az intézmények nem szüntethetik meg a baráti közösségeket, a települések nem szüntethetik meg az intézményes szerveződések létjogosultságát, az ország nem vonhatja meg a településszerveződések létjogosultságát. Az országcsoporthoz, kontinensek saját értékei, a kultúra önállósága, a globális praxisok nem érvénytelenítik az alacsonyabb integrációs szint működését, hanem éppen azokra épülnek. Igaz ez nagyon eltérő integrációs szinten belüli funkciók esetében is. Például az anya-gyermek közötti funkcionális kapcsolat semmilyen globális praxis eredményessége okán nem szüntethető meg. A vallás, a kultúra az egyéni véleményalkotás felelősségét nem szünteti meg. – A biológiai fejlődés folyamata a szerveződési szintek egymásraépülését időbeli folyamatként is láttatja.

Azonos integrációs szinten az elfogadás, a lojalitás, a befogadás adja meg a létező funkciók megmaradását, az egyes egységek egymás mellett élését. Párhuzamosság, eltérő megítélések kapnak helyet valamely integrációs szintben. Az integráció akkor éri el magasabb működési szervezethez, ha a párhuzamosság az alacsonyabb integrációs szint funkciója szempontjából változik. Ez valamely egységen (kultúra, vallás, ország, intézmény, stb) belüli változás eredménye, melyet kívülről, azaz felülről vagy párhuzamos egységből nem, vagy alig lehet integrálni.

Felülkerekedés, hatalomgyakorlás, a hatalom biztosítása, megtartására törekvés mindig jelen van a hatásgyakorlás során. A szervezetek feletti új szervezet létrehozása, a megnevezések lefoglalása, a jogosultságok privilegizálása stb eszköz csupán a hatalomgyakorlás során, amely megmutatja a hatásgyakorlók valódi szándékát. A korlátozások mindig a választható események és a kapcsolatok körét szűkítik.

A személyes jelzőrendszer fejlesztése az igények gyors, váratlanul megjelenő eseményeivel pl. tűzre, támadásra, balesetre, egészségi állapotváltozásra, terroreseményre, erőteljes nyomásra vonatkoznak. Pl. időjárástól, látnivalótól, étkezési igénytől, közlekedési lehetőségektől függő kínálatok kapcsolódnak a jelzőrendszert fejlesztők érdeklődési körébe.

Egyéni és közösségi feladataink megoldására folyamatos professzionalizálódás a társadalom megfelelő válasza. Bár a nevelés erőtlen is lehet, félretehetőnek látszik, mégis nélkülözhetetlen és végül mindig a remény eszköze. Ahogyan a pszichiáter az orvosi tapasztalatok és gyakorlat alapján, a pszichológus az egyéni és közösségi

pszichés folyamatokra vonatkozó tudás alapján gyakorolja hivatását, a nevelői hatásgyakorlás szakembere személyreszóló munkát végez, egyfajta edző, társ, segítő egyszerre. A pszichiáter rendelése, a pszichológus tanácsadása mellett a nevelő hatásgyakorlását az iskolarendszeren kívül lévők számára is éppen a megelőzés terén **önálló professzióvá** kell tenni, ahol a nevelő a **nevelés** saját eszköztárát, módszereit és formáit önálló professzió gyakorlatában hasznosítja. Nem csupán tanácsadóként, olykor a személyes vezetés mestereként, hanem hatásgyakorlóként, az eseménybe bevont 'hivatus' professzió-gyakorlójaként kell dolgoznia ezen **önálló új szakma** szakemberének, akinek a megfelelő kompetenciák folyamatbaillesztésére, további szakemberek bevonására is fel kell készülnie.

Minden olyan területen szükség van a nevelő hatásgyakorlására, ahol személyek vesznek részt a folyamatokban. A folyamatok minden egyes eleme, az irányítás kompenzációs helyei alkalmat adnak a beavatkozásokhoz.

A politika része az emberi kultúrának. Egy területre vonatkozó kultúrpolitikának nem feladata az illetékességén kívül eső vallásgyakorlatról ítélni, nem foglalja magában a vallást, mint ahogyan a politika sem teszi azt. Viszont felhasználja a politikai akarat a vallásos tények befolyásolását, valamint hatásgyakorlóként befolyásolja a kultúra érvényesülését, láttatja a vallás kultúraalakító, benne a kultúrpolitikát formáló, a személyes-közösségi eseményeket alakító szerepét. A szükségletek és részben a törekvések az érdekek kialakulását megelőzik. Az értékek és a célok azt követően fogalmazódnak meg.

'Úton lenni' emberi sors. Egyedül és csoportban is korlátok, falak, határok között mozgunk, de a sokféle elkülönülés ellenére is van átjárás, létezik valódi kapcsolat, lehetséges az együttműködés és lehetséges éppé, egésszé, egységet alkotóvá válni.

Elsődleges, másodlagos, harmadlagos teendők igénylik a felkészült szakemberek munkáját a sokféle praxis folyamataiban. A **célkatalógus tartalmazza azokat a beavatkozási célokat**, amelyek adott területen megjelennek. A nevelés szakembere – kellő képzettség birtokában – önálló professzió gyakorlójaként kompetens számos területen az attitűdök és a magatartás alakításában. Például a következő területeken lehet hatásgyakorló: biztonság megteremtése, életminőség fejlesztése, életvezetés, előkészítés, facilitálás, folyamatirányítás, gátlás, gazdasági folyamatok, gyógyítás, hitélet, integrációs feladatok, karbantartás, kárt okozó elemek eliminálása, katasztrófavédelem, kompenzálás, korrigálás, mentorálás, munka világa, nevelési folyamatok, oktatási folyamatok, óvintézkedés, pasztorációs folyamatok, rendészeti teendők, segítségi folyamatok, szocializációs folyamatok, tanulási folyamatok tervezése, vallásgyakorlással kapcsolatos folyamatok, védelmi feladatok, veszély elhárítása, veszteségek minimalizálása.